

SIVAS MİLLÎ EĞİTİM
MÜDÜRLÜĞÜ

T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK

FASİKÜL 3

Millî Bir Destan:
Ya İstiklâl Ya Ölüm!

Yayın Kurulu
Hüseyin Yıldız
İbrahim Yuvacı
Sabit Özdal

Köprü Projesi Youtube Kanalı

Millî Mücadele Cepheleeri

Doğu Cephesi

Ermeniler ile savaştık.
15. Kolordu mücadele etti.

Güney Cephesi

Fransızlar ve Ermeniler ile savaştık.
Kuvayimilliyeye mücadele etti.

Batı Cephesi

Yunanistan ile savaştık.
Düzenli Ordu mücadele etti.

1

Doğu Cephesi

- TBMM ile Ermeniler savaştı
- TBMM adına 15.Kolordu Komutanı Kazım Karabekir savaştı.
- Bu cephede Osmanlı'dan kalan düzenli bir ordu savaştı.
- Savaşı Türk tarafı kazandı.
- Savaş Gümrü Barış Anlaşması ile sona erdi.

Kazım Karabekir

GÜMRÜ ANLAŞMASI (3 Aralık 1920)

- Ermeniler Doğu Anadolu'daki haklarından vazgeçecek ve Sevr Antlaşmasından çekilecek.
- Kars, Iğdır, Sarıkamış Türkiye'ye verilecek. Aras Nehri, Çıldır Gölü sınır olacak
- Ermenistan Türkiye'ye karşı diğer devletlerle yaptığı tüm anlaşmaları geçersiz sayacak.

TBMM'nin ilk askeri ve siyasi başarısıdır.

TBMM'yi tanıyan ve Misak-ı Milliye kabul eden ilk devlet Ermenistan olmuştur.

2

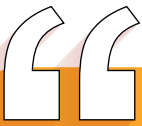
Güney Cephesi

- Mondros Ateşkes Antlaşmasından İngilizler Hatay, Antep, Maraş, Adana ve Urfa illerini işgal etmişler ancak daha sonra Fransa ile bir antlaşma imzalayarak buraları Fransızlara bırakmışlardır.
- Fransızların Ermenilerle birlik olarak güney illerimizi işgal etmeye başlaması üzerine, bölgede Kuvayı Milliye birlikleri ortaya çıkmış ve direniş başlamıştır.
- Fransa, Güney Cephesi'ndeki direniş karşısında burada tutunamayacağını anlamış ve Sakarya Meydan Muharebesi'nden sonra TBMM Hükümeti ile Ankara Antlaşması'nı imzalayarak Hatay dışında işgal ettiği yerlerden çekilmiştir.

Güney Cephesinde Mücadelesinden Dolayı Unvan Alan İller

Şehir	Unvan
Antep	Gazi
Maraş	Kahraman
Urfa	Şanlı

Maraş Savunması Rıdvan Hoca Olayı

28 Kasım 1919 Cuma günü namaz kılmak için Ulu Cami'de toplanan halk cuma günleri kalede dalgalanan Türk bayrağının indirilmiş olduğunu gördü. Halktan "Bayraksız namaz kılınmaz." sesleri yükselmesi üzerine Ulu Cami İmamı Rıdvan Hoca halkın görüşlerine tercüman olmuş ve hürriyeti elinden alınmış bir milletin cuma namazı kılamayacağını bildirmiştir. Bunun üzerine halk, Maraş Kalesi'ne sel gibi akarak kaleye tırmanır ve bir kenara atılmış olan Türk bayrağını bularak tekrar kale burcuna asar. Bayrak olayı, işgalci Fransızlara karşı başlayacak olan mücadelenin ilk adımı olmuştur.

3

Batı Cephesi

Düzenli Ordunun Kurulmasının Nedenleri

- Kuvayı Milliye'nin düşman orduları karşısında başarı şanslarının az olması
- Kuvayı Milliye liderlerinin başına buyruk hareket etmeleri.
- Kuvayı Milliye'nin eğitim, disiplin ve harp sanatından yoksun olmaları
- Kuvayı Milliyecilerin bir kısmının ihtiyaçlarını karşılamak için halka baskı yapması

I. İnönü Muharebesi (6 Ocak 1921)

İsmet Bey komutasındaki düzenli ordu birlikleri Yunan kuvvetlerini İnönü mevkiinde karşıladı. Türk direnişini aşamayan Yunan kuvvetleri geri çekilmek zorunda kaldı. İsmet Bey savaşındaki başarısından dolayı generalliğe yükseldi.

I. İnönü savaşı sonrasında yaşanan gelişmeler

Teşkilat-ı Esasiye Kanunu (20 Ocak 1921)

Yeni Türk devletinin ilk anayasası hazırlandı.

Afganistan ile Dostluk Antlaşması (1 Mart 1921)

TBMM'yi tanıyan ilk Müslüman ülke Afganistan oldu.

Londra Konferansı (21 Şubat - 12 Mart 1921)

İtilaf Devletleri TBMM'nin varlığını resmen tanıdı. Misak-ı Milli Dünyaya duyuruldu.

istiklal Marşının kabulü (12 Mart 1921)

Millete ve orduya moral oldu.

Moskova Antlaşması (16 Mart 1921)

SSCB, Sevr Antlaşması'nın geçersizliğini kabul etti. TBMM ve Misakı Milliye tanıyan ilk Batılı büyük devlet oldu.

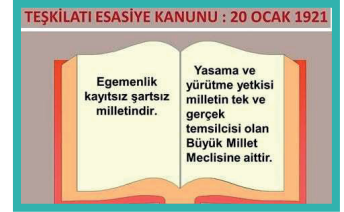

Teşkilat-ı Esasiye Kanunu (20 Ocak 1920)

Ankara'da açılan Büyük Millet Meclisinin yetki ve yeni yönetim yapısının esaslarının belirlenmesi için yeni bir anayasaya ihtiyaç duyuldu. Bu ihtiyaçlara cevap verebilmek için Meclis, günün şartlarına göre yeni bir anayasa yaptı (Teşkilat-ı Esasiye). Bu anayasanın önemli maddeleri şunlardır:

- Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir.
- Yasama ve yürütme yetkileri milletin tek temsilcisi olan BMM'de toplanır.
- Büyük Millet Meclisinin başkanı, hükûmetinde başkanıdır.
- BMM seçimleri iki yılda bir yapılır.

! Teşkilat-ı Esasiye hızlı karar almak ve uygulamak için hazırlanmış bir anayasadır.

Londra Konferansı (21 Şubat-12 Mart 1921)

I. İnönü Savaşı'nda Yunanların Türk ordusu karşısında yenilerek geri çekilmeleri üzerine İtilaf Devletleri, savaşta elde edemedikleri başarıyı diplomatik yollarla gerçekleştirmek istedi. Sevr'i diplomatik yollardan TBMM'ye kabul ettirmek için Londra'da bir konferans düzenledi. Konferans sürecinde Yunanların toparlanarak yeni bir saldırıya hazırlık yapmalarına da zaman kazandırılmış olacaktı. İtilaf Devletleri konferansa hem Osmanlı Hükümeti'ni hem de TBMM'yi davet ederek iki taraf arasında çıkacak anlaşmazlıktan faydalanmak istiyorlardı. İtilaf Devletleri ilk söz hakkını Osmanlı temsilcisi Tevfik Paşa'ya verdi; Tevfik Paşa konferansta kısa bir konuşma yaparak "Ben sözü Türk milletinin hakiki temsilcisi olan TBMM baş temsilcisine bırakıyorum." dedi ve İtilaf Devletlerinin ikilik çıkarma planını suya düşürdü. TBMM temsilcisi Bekir Sami Bey konferansta Türk milletinin millî davasını tüm dünyaya anlattı isteklerini sıraladı. İtilaf Devletlerinin bu istekleri kabul etmemesi üzerine konferans 12 Mart 1921'de dağıldı. Londra Konferansı'nın önemli sonuçları:

- İtilaf Devletleri TBMM Hükümetini resmen tanımış oldu.
- "Türkler barış istemiyor." yalanı geçerliliğini kaybetti.
- Misak-ı Millî kararları konferansta İtilaf Devletlerine resmen duyurulmuş oldu.

İstiklal Marşının Kabulü (12 Mart 1921)

TBMM'nin açılması ve yeni bir Türk Devleti'nin kurulması ile millî marş ihtiyacı ortaya çıkmıştı. Halkın heyecan ve millî duygularını canlı tutmak, millî birlik ve beraberliğini sağlamak, vatan ve millet sevgisini güçlendirmek için ordunun ve halkın moralini yükseltecek millî marş yazılması fikri gündeme geldi. Yapılan yarışmaya katılan şiiirler beğenilmeyince Mehmet Akif'e İstiklal Marşını için istekte bulundular ve Akif'in şiiiri İstiklal Marşı olarak kabul edildi.

Türk-Afgan Dostluk Antlaşması (1 Mart 1921)

Türk-Afgan Dostluk Antlaşması'na göre TBMM, Afganistan'ın bağımsızlığını; Afganistan da TBMM Hükûmetinin bağımsızlığını tanıdı. Bu antlaşma ile Türkiye'den Afgan ordusunu eğitmek üzere subayların gönderilmesi kararlaştırıldı. Bu antlaşma sonrası İslam dünyasının Millî Mücadele'ye olan desteği arttı.

Moskova Antlaşması (16 Mart 1921)

İki devlet ortak düşman karşısında iş birliği yapma ihtiyacı hissettiler. Moskova'ya giden Türk heyeti ile Sovyet Rusya arasında Moskova Antlaşması imzalandı. İlk defa büyük bir devlet tarafından Millî Mücadelemiz tanınmış oldu. Bu antlaşmaya göre,

- *Taraflardan birinin tanımadığı bir antlaşmayı diğer taraf da tanımayacaktır.*
- *İki devlet arasında imzalanan daha önceki antlaşmalar iptal edilerek Batum, Gürcistan'a verilecektir*
- *Sovyetler Birliği Misak-ı Millî'yi tanıyacak ve kapitülasyonlardan vazgeçecektir.*

Sovyet Rusya, I. İnönü Savaşı sonrası Anadolu'da başlatılan bağımsızlık mücadelesine inanmış bazı konularda Ankara Hükûmetine yardım etmiştir.

II. İnönü Muharebesi (23 Mart- 1 Nisan 1921)

Londra Konferansı'nda Sevr Antlaşması'nı kabul ettiremeyen İngilizler, konferansı uzatarak Yunan ordusuna yeni bir taarruz hazırlığı için zaman kazandırdılar. Ardından da Anadolu'nun direncini kırmak için Yunan ordularını birkaç koldan harekete geçirdiler. Ancak İngiliz desteğiyle hareket eden Yunanlar, İnönü'de ikinci kez aynı sarsılmaz irade ve inançla karşılaştılar. İlerleyemeyen Yunan kuvvetleri geri çekilmek zorunda kaldılar.

“Bütün dünya tarihinde, sizin İnönü Muharebelerinde üzerinize yüklendiğiniz görev kadar ağır bir görev yüklenmiş komutanlar pek azdır. Siz orada yalnız düşmanı değil, milletin makûs (kötü) talihini de yendiniz. İstila altındaki talihsiz topraklarımızla birlikte bütün vatan, bugün en ücra köşelerine kadar zaferinizi kutluyor. Düşmanın istila hırsı, azminizin ve vatanseverliğinizin yalçın kayalarına çarparak paramparça oldu.”

M. Kemal'in, II. İnönü Savaşı sonrasında İsmet Paşa'ya çektiği telgraf

II. İnönü savaşı sonrasında yaşanan gelişmeler

- Yunan ordusunun yenilmesi İtilaf devletleri arasındaki görüş ayrılıklarının artırmıştır. İtalyanlar işgal ettikleri yerleri boşaltma kararı almışlardır.
- TBMM'ye ve düzenli orduya olan güven arttı.

Kütahya-Eskişehir Muharebeleri (10- 24 Temmuz 1921)

İnönü savaşlarını kaybeden Yunanlılar bütün güçleriyle saldırıya geçmeye ve Türk ordusuna ağır bir darbe vurarak İngilizlerin güvenini yeniden kazanmaya karar verdiler. Yunan orduları 8 Temmuz 1921'de, üç koldan saldırıya geçti. Türk ordusu, üç koldan saldırıya geçen Yunan kuvvetleri karşısında kayıplar vermeye başladı. Mustafa Kemal'in talimatıyla ordumuz, 25 Temmuz'da kontrollü bir şekilde Sakarya Nehri'nin doğusuna kadar çekildi.

Kütahya-Eskişehir Muharebeleri sonrasında yaşanan gelişmeler

- Ordumuz Sakarya nehrinin doğusuna çekilmek zorunda kaldı.
- Cephedeki bu başarısızlık TBMM'de sert tartışmalara neden oldu.
- Bazı vekiller Ankara'nın tehlikede olduğunu belirterek, Meclis'in Kayseri'ye taşınmasını istedikleri de bu istek TBMM tarafından kabul edilmedi.
- **Mustafa Kemal'e başkomutanlık yetkisi verildi.**
- Tekalif-i Milliye Emirleri çıkartıldı.
- İtalyanlar Anadolu'dan çekilmelerini durdurdular.

Kütahya-Eskişehir muharebeleri TBMM'nin kurduğu düzenli orduların ilk ve tek yenilgisidir.

Maarif Kongresi (15-21 Temmuz 1921)

- M. Kemal, savaşa rağmen Maarif (eğitim) Kongresine katılarak eğitime çok fazla önem verdiğini göstermiştir.
- 15 - 21 Temmuz 1921'de Ankara'da toplanan Maarif Kongresi'nde yeni Türk Devleti'nin eğitim politikası belirlenmiştir.

Cahillikle, illikle savaş, düşmanla savaştan daha az önemli değildir. Toplantıya katılacağım ve konuşacağım.

Tekalif-i Millîye Emirleri (7-8 Ağustos 1921)

TBMM, ordunun her türlü (giyecek, yiyecek, silah, cephane ve ulaşım) ihtiyacı karşılamak için bu emirleri yayınlamıştır. Türk milleti ise büyük bir fedakârlık örneği göstererek milli mücadeleye canıyla ve malıyla katılmıştır.

- Her ilçede bir Tekalif-i Milliye Komisyonu kurulacak
- Her ev birer kat çamaşır bir çift çorap ve çarık verecektir
- Tüccar ve halk elinde bulunan çamaşırılık bez pamuk yün gibi malzemeleri sonra ödemek şartı ile %40'ı alınacak
- Tüccar ve halkın elinde bulunan mevcut buğday, un, koyun, fasulye, nohut sonra ödemek şartı ile %40'ı alınacak
- Halkın elindeki silah ve cephane 3 gün içinde komisyona verilecek
- Demirci, marangoz, dökümcü gibi ustalar sayısı, isimleri, durumları tespit edilecek.

Sakarya Meydan Muharebesi (23 Ağustos-13 Eylül 1921)

Türk ordusunun toparlanmasına fırsat vermek istemeyen Yunan ordusu, kısa bir süre sonra, 23 Ağustos'ta yeniden taarruza geçti. Düşmanın şiddetli saldırıları karşısında, Türk savunma hattında yer yer kırılmalar yaşanıyordu. Bunu gören Başkomutan Mustafa Kemal Paşa, askerlerimizin direnme azmini ve inancını artırabilmek için Mehmetçiklerin kalbine dokunan şu sözleri haykırdı: *“Hatt-ı müdafaa yoktur, sath-ı müdafaa vardır. O sath, bütün vatandır. Vatanın her karış toprağı vatandaşın kanıyla ıslanmadıkça terk edilemez. (TOPYEKÜN SAVAŞ TAKTİĞİ)*

M. Kemal'in askeri dehası ile hareket eden ordumuz düşmanı büyük bir bozguna uğratmıştır. TBMM'nin itibarını ve Mustafa Kemal Paşa'ya duyulan güveni kat kat artıran bu zafer, bütün Anadolu'da hatta işgal altındaki İstanbul'da bile coşkuyla kutlandı.

Sakarya Meydan Muharebesi sonrasında yaşanan gelişmeler

- **Kars Antlaşması (13 Ekim 1921)** → **Doğu sınırimız kesinleşti.**
Sovyet Rusya'ni bir araya getirdiğı Azerbaycan, Ermenistan ve Gürcistan ile TBMM arasında Kars Antlaşası imzalandı. TBMM adına Kâzım Karabekir Paşa'nın imza attığı bu antlaşma ile Kafkas Cumhuriyetleri, daha önce imzalanan Moskova Antlaşması'nın şartlarını kendileri için de geçerli saydılar. Böylece doğu sınırimız güvence altına alındı.
- **Ankara Antlaşması (20 Ekim 1921)** → **Güney Cephesi kapandı. Hatay hariç güney sınırimız çizildi.**
Anadolu'nun güneyini işgal etmek için gelen ancak büyük bir direnişe karşılaşan Fransızlar, Sakarya Zaferi'nden sonra Anadolu'dan ayrılmaya karar verdiler. TBMM ile imzaladıkları Ankara Antlaşması ile işgal ettikleri bölgeleri -Hatay hariç- boşalttılar. Böylece ilk kez bir İtilaf Devleti TBMM ile antlaşma imzaladı ve İtilaf Devletleri bloku dağıldı.
- Avrupalı devletler karşısında 1683'teki II.Viyana kuşatmasından beri süregelen geri çekilme Sakarya zaferi ile sona ermiştir.
- Mustafa Kemal' e TBMM tarafından Gazilik ve Mareşallik unvanı verildi.

*Sakarya Savaşına **Subaylar Savaşı** da denir. Çünkü bu savaşta her iki taraftan çok sayıda subay hayatını kaybetmiştir.*

Büyük Taarruz ve Başkomutanlık Meydan Muharebesi

(26-30 Ağustos 1922)

Yunanlar, işgal ettikleri bölgeleri elde tutabilmek için savunma hazırlıklarına başladılar. İtilaf Devletleri de ateşkes teklifinde bulundular. Ateşkes teklifindeki amacın Yunanlara nefes aldirmek olduğunu anlayan TBMM, Anadolu'nun boşaltılması şartı ile ateşkesi kabul edebileceğini bildirdi. Bu teklif İtilaf Devletleri tarafından kabul edilmedi. Artık yurdun düşmandan temizlenebilmesi için askerî harekâttan başka bir seçenek kalmamıştı. Bu amaç için taarruz hazırlıklarına başlandı. Hazırlıklar yaklaşık bir yıl sürdü. Bu süre içerisinde Tekalif-i Millîye Emirleri doğrultusunda toplanmakta olan yardımlar da ordumuza ulaştırıldı.

Hazırlıklarını tamamlayan Türk ordusu 26 Ağustos 1922'de, saat 05.30'da, Kocatepe'den (Afyon) taarruza geçti. Yunan savunma hatları kısa sürede çöktürüldü. 30 Ağustos'ta Türk kuvvetleri Yunan kuvvetlerini kuşattı. Tarihe Başkomutanlık Meydan Muharebesi diye geçen çarpışma sonucunda Yunan kuvvetleri darmadağın oldu. Yunan askerlerinin büyük çoğunluğu esir alındı.

*Dağılan Yunan ordusu İzmir'e doğru kaçmaya başladı. Durumu değerlendiren Mustafa Kemal Paşa 1 Eylül 1922'de ordumuza, tarihe geçen şu emri verdi: **“Ordular, ilk hedefiniz Akdeniz'dir. İleri!”***

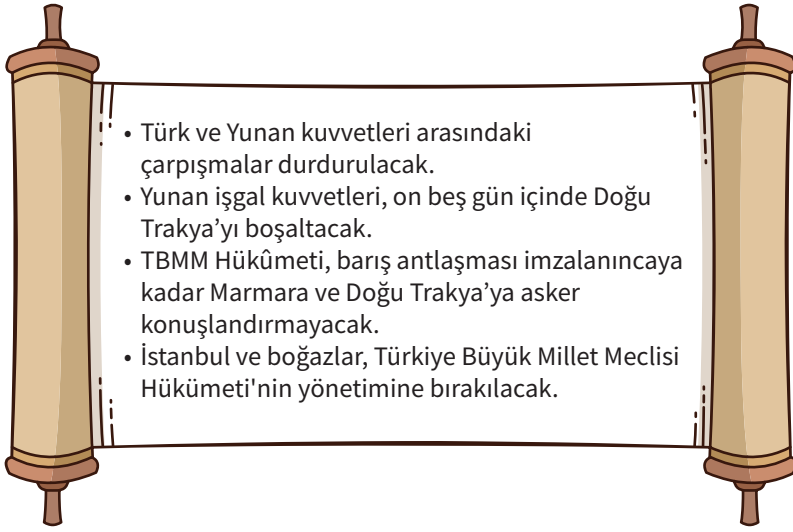

Mudanya Ateşkes Antlaşması (11 Ekim 1922)

Büyük Taarruz sonucunda Batı Anadolu büyük ölçüde işgalden temizlenmiş, geriye Marmara Bölgesi kalmıştı. İstanbul ve Boğazlar İtilaf Devletlerinin, Trakya ise Yunanların işgali altındaydı. Marmara'yı da işgalden temizlemek isteyen Türk ordusunun Bursa'ya doğru ilerlemesi üzerine Türk ve İngiliz kuvvetleri arasında savaş ihtimali belirdi. Ancak İngilizler olası bir savaşta sömürgelerinden ve müttefiklerinden destek alamayacaklarını anladılar. Yeni bir çatışmayı göze alamayan İngilizler ateşkes teklifinde bulundular. Bu teklif TBMM tarafından kabul edildi.

- Türk ve Yunan kuvvetleri arasındaki çarpışmalar durdurulacak.
- Yunan işgal kuvvetleri, on beş gün içinde Doğu Trakya'yı boşaltacak.
- TBMM Hükümeti, barış antlaşması imzalanıncaya kadar Marmara ve Doğu Trakya'ya asker konuşlandırmayacak.
- İstanbul ve boğazlar, Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti'nin yönetimine bırakılacak.

Mudanya Ateşkes Antlaşması ile Kurtuluş Savaşı'nın silahlı aşaması sona ermiştir.

Mudanya Ateşkes Antlaşması'nda Osmanlı Devleti hukuken yok sayılmıştır. Doğu Trakya ve Boğazlar savaş yapılmadan alınmıştır.

Lozan Antlaşması (24 Temmuz 1923)

İtilaf devletleri Lozan'a hem TBMM hem de İstanbul hükümetini çağırmıştır. Amaçları TBMM ile İstanbul Hükümeti arasında ikilik (Çatışma) çıkarıp kendi istekleri doğrultusuna bir anlaşma imzalamaktı. TBMM Barış görüşmelerinde ikilik çıkmasını önlemek için 1 Kasım 1922'de Saltanat kaldırıldı.

Lozan konferansına Mondros'ta kötü bir imaj çizen Rauf Bey de katılmak istemiştir ancak TBMM, Mudanya Ateşkes Antlaşması'ndaki başarılarından dolayı İsmet Beyi temsilci olarak göndermiştir.

Lozan Barış Konferansına Katılan Devletler

TBMM	İtilaf Devletleri (Tüm konularda)	Boğazlar Konusunda	Gözlemci
	<ul style="list-style-type: none"> • İngiltere • Fransa • İtalya • Yunanistan • Japonya • Romanya • Yugoslavya 	<ul style="list-style-type: none"> • Sovyetler Birliği • Bulgaristan 	<ul style="list-style-type: none"> • ABD

Lozan Barış Antlaşması Maddeleri

Konu	Antlaşma Maddesi	Yorum
DOĞU SINIRI	Moskova ve Kars Antlaşmalarına göre olacaktır. İran sınır (En eski sınırimız) ise 1639 yılındaki Kasrı Şirin Antlaşmasına göre olacaktır	Batum Misâk-ı Millî sınırlarının dışında kalmıştır.
IRAK SINIRI	Musul sorunu nedeni ile Türkiye-İngiltere arasında sorun olmuştur. İki devlet arasında 9 ay içinde çözümlenmek üzere sonraya bırakıldı	Lozan'da çözüme kavuşmadı. 1926 Ankara Antlaşmasında çözüldü.
SURİYE SINIRI	Fransa ile yapılan 20 Ekim 1921'deki Ankara Antlaşmasına göre olacaktır.	Hatay 1939'a kadar sınırlarımızın dışında kaldı.
YUNAN SINIRI	Meriç nehri sınır olarak kaldı. Bozcaada, Gökçeada Türkiye'ye, Rodos ve On iki Ada İtalya'ya, Kıbrıs İngiltere'ye, diğer bütün adalar Yunanistan'a bırakılmıştır.	Doğu Trakya'nın bizde kalacağı tescillendi.
KAPİTÜLASYONLAR	Kapitülasyonlar tamamen kaldırılmıştır.	Tam Bağımsızlıkla ilgilidir. Ekonomik bağımsızlığımızı ve egemenliğimizi kısıtlayan bir durumdan kurtulduk.
BOĞAZLAR	Boğazların yönetimi başkanı Türk olan uluslararası Boğazlar Komisyonuna bırakıldı. Boğazların iki yakası askerden arındırılacaktır. Ticaret gemilerine açık olacaktır.	Boğazlarda komisyonun olması egemenlik haklarımızı kısıtlamıştır. (Tam yetkili değiliz) Askeri sınırlama olması güvenliğimizi tehlikeye düşürmüştür.
OSMANLI BORÇLARI	Osmanlı Devleti ayrılan devletlere paylaştırılacak. Türkiye kendi payına düşen borcu ödeyecektir.	Duyunu Umumiye (Genel Borçlar İdaresi) kaldırılmıştır. Böylece egemenliğimiz kısıtlayan bir durumdan kurtulduk.
AZINLIKLAR	Bütün azınlıklar Türk vatandaşı sayılmıştır.	Yabancı devletlerin azınlıkları bahane ederek iç işlerimize karışması önlendi. Birlik ve beraberlik sağlandı.
NÜFUS MÜBADELESİ	İstanbul dışındaki Rumlar Yunanistan'a, Batı Trakya dışında Yunanistan'daki Türkler Türkiye'ye gelecekti. (Değiş - Tokuş)	Zorunlu göç olmuş Türkiye'deki Rum nüfus sayısı azalmıştır. Yunanistan'ın İstanbul'a Türkiye'nin batı Trakya'da nüfus bırakmak istemesinin sebebi bir gün geri alma düşüncesidir.
YABANCI OKULLAR	En fazla Fransa ile sorun oldu. Yabancı okullar Türk Kanunlarına uygun hareket edeceklerdi.	Eğitime milli birlik sağlanmıştır. Yabancı okulların faaliyetleri denetim altına alınarak zararlı faaliyetleri önlenmiştir.
SAVAŞ TAZMİNATI	Yunanistan savaş tazminatı olarak Karaağaç'ı bize verdi.	Yunanistan savaşın sorumluluğunu üstlendiğini gösterir

Lozan Barış Antlaşması diplomatik bir başarıdır. Kurtuluş savaşı bitmiş yeni Türk devletinin varlığı bütün Dünya tarafından tescil edilmiştir.

i

SANAT VE EDEBİYAT ESERLERİNDE MİLLÎ MÜCADELE

Bir milletin yaşamını etkileyen savaş ve doğal afet gibi olaylar, toplum üzerinde doğrudan etki eder. Milletimiz, Millî Mücadele yıllarını sosyal, kültürel, sanat ve edebiyat alanlarına çok güzel yansıtmıştır. Milletin duyguları bazen bir yazarın kalemden roman olarak bazen bir heykeltıraşın ellerinden heykel olarak bazen de bir ressamın elinden tablo olarak çizilir.

Edebiyat

- *Vurun Kahpeye* (Halide Edip Adıvar)
- *Ateşten Gömlek* (Halide Edip Adıvar)
- *Yaban* (Yakup Kadri Karaosmanoğlu)
- *Dikmen Yıldızı* (Aka Gündüz)
- *Üç İstanbul* (Mithat Cemal Kuntay)
- *Sahnenin Dışındakiler* (Ahmet Hamdi Tanpınar)
- *Kalpklılar* (Samim Kocagöz)
- *Doludizgin* (Samim Kocagöz)
- *Yorgun Savaşçı* (Kemal Tahir)
- *Küçük Ağa* (Tarık Buğra)
- *Despot* (Reşat Enis)
- *Esir Şehrin İnsanları* (Kemal Tahir)

Resim

- Halil Dikmen
(*İstiklal Savaşı'nda Mermi Taşıyan Kadınlar*)
- Ali Cemal
(*Biraz Su/Yaralı Düşman Askerine Yardım Eden Türk Askeri*)
- Hikmet Onat
(*Siperde Mektup Okuyan Askerler*)
- İbrahim Çallı
(*Türk Topçuları*)

İLKLER

Yeni Türk Devleti İlk Anayasası → 20 Ocak 1921 Teşkilat-ı Esasiye

İlk kez Düzenli Ordu 8 Kasım 1920'de Batı cephesinde kuruldu.

TBMM'nin ilk siyasi başarısı → Gümrü Antlaşması (Ermenistan) – 3 Aralık 1920

TBMM'yi tanıyan ilk devlet → Ermenistan (Gümrü Antlaşması – 3 Aralık 1920)

Düzenli ordunun ilk askeri başarısı → I. İnönü Muharebesi

TBMM'yi ilk tanıyan batılı devlet → Rusya (Moskova Antlaşması)

TBMM'yi tanıyan ilk Müslüman devlet → Afganistan (Türk-Afgan Dostluk Antlaşması - 1 Mart 1921)

TBMM'yi tanıyan ilk tanıyan İtilaf Devleti → Fransa (Ankara Antlaşması)

İtilaf devletleri TBMM'yi hukuken Londra Konferansında tanıdılar.

Doğu sınırimız son şeklini alması → Kars Antlaşması (Kafkas Devletleri)

Güney sınırimız son şeklini alması → Ankara Antlaşması (Fransa)

Irak sınırimız son şeklini alması → 1926 Ankara Antlaşması (İngiltere)

Batı sınırimız son şeklini alması → Lozan Antlaşması

İlk ve tek yenilgi → Eskişehir-Kütahya Muharebesi

Anadolu'yu ilk terk eden İtilaf Devleti → İtalya (Sakarya Savaşı)

Etkinlik

1

Doğru-Yanlış (Doğu Cephesi)

Aşağıdaki cümlelerin başına doğru ise (D), yanlış ise (Y) yazınız.

- (....) TBMM'yi tanıyan ilk devlet Ermenistan'dır.
- (....) Kurtuluş savaşında Doğu Cephesinde Ruslarla mücadele ettik
- (....) Doğu Cephesinde Erzurum'daki Kuvayı Milli'yenin başında Kazım Karabekir vardı.
- (....) Gümrü Antlaşması ile Meclisin saygınlığı artmıştır.
- (....) Gümrü Antlaşması ile Ermenistan Sevr'in geçersiz olduğunu kabul etmiştir.

Etkinlik

2

Doğru-Yanlış (Güney Cephesi)

Aşağıdaki cümlelerin başına doğru ise (D), yanlış ise (Y) yazınız.

- (....) Kurtuluş Savaşında Güney cephesinde Fransız ve Ermenilerle mücadele ettik.
- (....) TBMM'nin kurduğu düzenli ordu ikinci siyasi başarısını Güney cephesinde elde etmiştir
- (....) Urfa'da Şahin Bey'in mücadeleyi başlatmasından dolayı bu şehre "ŞANLI" unvanı verildi.
- (....) Güney cephesi Ankara Antlaşması ile kapanmıştır.
- (....) Antep, Urfa ve Maraş'a TBMM tarafından unvan verilmesinin sebebi halkın gösterdiği direniş ve fedakarlıktır.

Etkinlik

3

Eşleştirme

Aşağıda verilen olaylarla açıklamaları eşleştiriniz.

Açıklama	Olay
A. Şanlı unvanı alan şehrimiz	(....) Kazım Karabekir
B. Maraş'taki mücadelenin sembolü olan kişi	(....) Ali Saip Bey
C. Doğu Cephesindeki komutanımız	(....) 15. Kolordu
D. Güney Cephesinde mücadele eden gücümüz	(....) Sevr
A. Ermenilerin tanımayacaklarını kabul ettikleri antlaşma	(....) Sütçü İmam
F. Doğu Cephesinde mücadele eden gücümüz	(....) Urfa
G. Urfa'daki mücadelenin sembolü olan kişi	(....) Kuvayı Milliye

Etkinlik

4

Boşluk Doldurma

Gazi

Ermeniler

Şahin Bey

Ankara

Gümrü

Verilen kelimeleri uygun olan boşluklara yerleştiriniz.

- A) 15. Kolordu Doğu cephesinde ..... ile mücadele etmiştir.
 B) Antep'teki mücadelenin sembolü olan kişi .....'dir.
 C) Antep şehrine TBMM tarafından ..... unvanı verilmiştir.
 D) Doğu Cephesinde Ermeniler ile ..... Antlaşması'nı imzaladık.
 E) Fransa ile yaptığımız ..... Antlaşması ile Güney Cephesi kapanmıştır.

Etkinlik

5

Doğru-Yanlış (Batı Cephesi)

Açıklama

Doğru

Yanlış

1. Londra Konferansı ile İtilaf Devletleri TBMM'yi resmen tanımış oldular.		
2. Tekalif-i Milliye TBMM'nin ihtiyaçlarını karşılamak için hazırlanmıştır.		
3. Sakarya savaşından sonra M. Kemal'e Gazilik ve Mareşallik unvanı verilmiştir.		
4. Misak-ı Milliye tanıyan ilk Avrupalı devlet Rusya'dır.		
5. M. Kemal'in ilk askeri başarısı Sakarya Zaferi'dir.		
6. İtilaf Devletleri TBMM ile İstanbul Hükümeti arasında görüş ayrılıkları çıkarmak ve Sevri kabul ettirmek için ikisini de Londra Konferansına çağırmışlardır.		
7. Kurtuluş Savaşı sanat ve Edebiyat eserlerine ilham kaynağı olmuştur.		
8. Halkın Tekalif-i Milliye emirlerine uyması milli birlik ve beraberliğimizi gösterir.		
9. M. Kemal'in Topyekün Savaş Taktiği I. İnönü savaşının kazanılmasında etkili olmuştur.		
10. Mudanya Ateşkes Antlaşması'nda İstanbul'un TBMM'ye verilmesi Osmanlı'nın hukuken yok sayıldığını gösterir.		

Etkinlik

6

Boşluk Doldurma (Batı Cephesi)

I. İnönü

Kütahya - Eskişehir

Afganistan

Fransa

Tekalif-i Milliye

Mudanya

Maarif

İngiltere

Misakı Milli

Sovyetler Birliği

Sakarya

Yunanistan

Verilen kelimeleri uygun olan boşluklara yerleştiriniz.

- İsmet Bey, ... Savaşı'nda elde ettiği başarı sonrasında generalliğe terfi etmiştir.
- .....Moskova Antlaşması ile Misakımilli'yi tanımıştır.
- ..... Ateşkes Antlaşması ile İstanbul'un yönetimi TBMM'ye bırakılmıştır.
- ..... Savaşı ile II. Viyana Kuşatmasından beri devam eden geri çekilme durdurulmuştur.
- Ankara Antlaşması TBMM ve ..... arasında imzalanmıştır.
- Batı cephesinde kaybettiğimiz ilk ve tek savaş .....Savaşı'dır.
- TBMM Londra Konferansı'nda .....'yi dünya kamuoyuna duyurma imkânı bulmuştur.
- TBMM'yi tanıyan ilk Müslüman devlet ..... 'dır.
- Mustafa Kemal Paşa ordunu ihtiyaçlarını karşılamak için ..... emirlerini yayımlamıştır.
- M. Kemal, savaşa rağmen ..... Kongresine katılarak eğitime çok fazla önem verdiğini göstermiştir.

1

Ünite Değerlendirmesi

- 1) Birinci İnönü Zaferi, yeni kurulan düzenli ordunun ilk askeri başarısı oldu. Albay İsmet Bey general rütbesine yükseltildi. Halkın TBMM'ye olan güveni ve umutları çoğalırken düzenli orduya katılım arttı. Bu ortamda Çerkez Ethem İsyanı bastırıldı. 20 Ocak 1921'de TBMM Teşkilat-ı Esasiye Kanununu (1921 Anayasası) ve 12 Mart 1921'de İstiklal Marşı'nı milli marşımız olarak kabul etti.

Verilen bilgiler dikkate alınarak I. İnönü savaşıyla ilgili hangi yorum yapılabilir?

- A) I. İnönü Savaşı sonrasında yaşanan uluslararası gelişmeler.
B) I. İnönü Savaşıyla Kurtuluş mücadelesi kazanılmıştır.
C) I. İnönü Savaşı sonrası yaşanan ulusal gelişmeler
D) I. İnönü Savaşında Kuvayı Milliye'nin rolü

- 2) Doğu Trakya, İstanbul ve boğazların silahlı bir mücadeleye girişmeden TBMM denetimine geçmesi Mudanya Ateşkes Antlaşması ile sağlanmıştır. Bu duruma bakılarak;

- I. TBMM diplomatik bir zafer kazanmıştır.
II. Misakı Milli kararları tamamen gerçekleştirilmiştir.
III. Osmanlı Devleti hukuken yok sayılmıştır.

Yargılarından hangisi ya da hangileri söylenebilir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) I ve III
D) III ve IV

- 3) Güney cephesinde Fransızlara ve Ermenilere karşı bölgesel cemiyetler kahramanca mücadeleler vermiştir. Şahin Bey, Sütçü İmam ve Ali saip Bey gibi kahramanların öncülüğünde bölge halkı örgütlenmiştir. TBMM, kahramanlıklarından dolayı Maraş'a "Kahraman", Antep'e "Gazi" ve Urfa'ya da "Şanlı" unvanını vermiştir.

**Verilen bilgiye göre Güney cephesi ile ilgili yapılan yorumlardan hangisinin doğru olduğu söylene-
mez?**

- A) Güney cephesinde Osmanlı Devleti'nin desteğiyle başarı sağlanmıştır.
B) Güney cephesindeki bazı kentler, mücadelelerinden dolayı TBMM tarafından ödüllendirilmiştir.
C) Bu cephede öne çıkan Kuvayı Milliyeciler vardır.
D) Güney cephesinde Fransızlar ve Ermenilerle mücadele edilmiştir.

4) Güney cephesinde Fransızlar ve Ermeni çeteleri ile yapılan mücadeleyi büyük ölçüde Kuvayı milliye yani halk yapmıştır. Bu mücadele sürecin Antep, Urfa ve Maraş gibi şehirlerimizde direnişin sembolü olan isimler ön plana çıkmıştır.

Aşağıdakilerden hangisinin Güney cephesinde ön plana çıkmış bir sembol isim olduğu söylenemez.

- A) Hasan Tahsin
- B) Sütçü İmam
- C) Ali Saip Bey
- D) Şahin Bey

5) Kurtuluş savaşında Güney ve Batı Cephelerinde Kuvayı Milliye birlikleri görev almış fakat Doğu cephesinde bu duruma rastlanmamıştır. **Bu durumun temel sebebi aşağıdakilerden hangisidir?**

- A) Doğu Anadolu'da işgal hareketinin olmaması
- B) Bölge halkında millî bilincin uyanmamış olması
- C) Batı ve Güney'deki işgallerin daha büyük bir tehdit oluşturması
- D) O bölgede düzenli 15. Kolordunun bulunması

6) I. Kars Antlaşması
II. Moskova Antlaşması
III. Mudanya Ateşkes Antlaşması
IV. Ankara Antlaşması

Yukardaki antlaşmalardan hangileri Sakarya Meydan Muharebesi sonucunda imzalanmıştır?

- A) I ve IV
- B) II ve IV
- C) I ve III
- D) II ve III

7) ..... Muharebesi sırasında çok sayıda subayın şehit edilmesinden dolayı bu savaşa Subaylar Savaşı denilmiştir.

Yukardaki boşluk bırakılan yere aşağıdaki savaşlardan hangisi getirilmelidir?

- A) I. İnönü Muharebesi
- B) II. İnönü Muharebesi
- C) Kütahya-Eskişehir Muharebesi
- D) Sakarya Meydan Muharebesi

8) Askeri başarılar diplomatik başarıları da beraberinde getirir.

Aşağıdakilerin hangisi bu duruma uymayan bir örnek olarak gösterilebilir.

- A) I. İnönü Savaşı'ndan sonra Moskova Antlaşması'nın imzalanması
- B) Sakarya Meydan Muharebesi'nden sonra Ankara Antlaşması'nın imzalanması
- C) Büyük Taarruz Savaşı'ndan sonra Mudanya Ateşkes Anlaşması'nın imzalanması
- D) Kütahya-Eskişehir Savaşı'ndan sonra Başkomutanlık Yasası'nın çıkarılması

9) TBMM Hükûmetinin Londra Konferansı'na katılmasının amaçları arasında aşağıdakilerden hangisi yoktur?

- A) İstanbul Hükûmeti ile iş birliği yapmak
- B) Bağımsızlık savaşı verdiğimizizi dünya kamuoyuna açıklamak
- C) Hukuki varlığını İtilaf Devletlerine kabul ettirmek
- D) Barış yanlısı olduğunu kanıtlamak

10) Aşağıda Lozan Antlaşması'nın bazı maddeleri verilmiştir.

- Kapitülasyonlar tamamen kaldırılacaktır.
- Boğazlar Komisyonunun başkanı Türk olacaktır.
- Azınlıklar Türk vatandaşı sayılacaktır.
- Osmanlı Devleti'nin borçları Osmanlı'dan ayrılan devletlere de bölüştürülecektir.

Verilen maddeler ile aşağıdaki yorumlar eşleştirilirse hangisinin doğru olduğu söylenemez?

- A) Ekonomik bağımsızlık sağlanmaya çalışılmıştır.
- B) Boğazlar üzerinde tam egemenlik sağlanmıştır.
- C) Yabancıların iç işlerimize karışması engellenmiştir.
- D) TBMM ekonomik olarak büyük bir yükten kurtulmuştur.

11) Kütahya – Eskişehir Savaşları sırasında düşman Polatlı'ya kadar yaklaşmışken, Ankara'da Maarif Kongresi'nin toplanması ve M. Kemal'in savaşa rağmen kongreye katılıp konuşma yapması aşağıdakilerden hangisine önem verildiğini gösterir?

- A) Ülkenin Bağımsızlığına
- B) Eğitime
- C) Ülke ekonomisine
- D) Askeri alanda gelişmeye

2

Ünite Değerlendirmesi

- 1) Lozan Barış Antlaşması görüşmelerine katılacak heyetten Mustafa Kemal aşağıdaki hangi konularda kesinlikle taviz verilmemesini istemiştir?
- A) Sınırlar
B) Ermeni yurdu ve kapitülasyonlar
C) Boğazlar
D) Musul ve Kerkük

- 2) 27 Kasım 1919 gecesi, Ermenilerin ileri gelenlerinden Hırlakyan'ın evinde işgalci komutan Browmond şerefine bir balo tertiplenir. Baloda komutan Hırlakyan'ın torununu dansa davet eder. Komutan'ın teklifini reddeden genç kız, "Sizinle dans etmekten mazurum. Çünkü kendimi hala esaret ve zillette yaşayan bir kadın olarak görüyorum. Kalede Türk Bayrağı dalgalandığı sürece sizinle dans edemem" der. Bunun üzerine askerlerine emir veren komutan, Kaledeki Türk bayrağını indirir. 28 Kasım 1919 Cuma günü Maraş'ın kara sabahıdır. Yatağından kalkan Maraşlılar, asırlardan beri Kale burcunda dalgalanan şanlı bayraklarını göremezler. Bu olay şehri infiale sürükler. Cuma namazına çok büyük bir kalabalık toplanır. İmam Rıdvan Hoca, "Hürriyet olmayan bir yerde namaz kılınmaz" der. Bunun üzerine halk topluca kaleye hücum ederek, indirilen Şanlı Bayrağını yeniden Kale burçlarına diker ve Cuma namazını orada eda eder.

Yalnız bu bilgilere göre aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

- A) Bayrağın bağımsızlık sembollerinden biri olduğu
B) Maraş halkının bağımsızlığına düşkün olduğu
C) Maraş'ta İngilizlere karşı mücadele edildiği
D) Maraş'ın işgal altında bulunduğu
- 3) "Cehaletle savaş, düşmanla savaşmaktan daha az önemli değildir. Kongreye katılacağım ve konuşma yapacağım"

Mustafa Kemal'in bu sözü doğrultusunda katıldığı kongre aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sivas Kongresi
B) Maarif Kongresi
C) Erzurum Kongresi
D) Balıkesir – Alaşehir Kongresi

4) Misakımillî kararlarında siyasi, ekonomik ve hukuksal ayrıcalıkların tanınmayacağı kabul edilmiştir.

Lozan Antlaşması'nın aşağıdaki kararlarından hangisi, Türk heyetinin, Misakımillî'nin bu kararından ödün vermediğinin bir göstergesidir?

- A) Kapitülasyonlar kesin olarak kaldırılacaktır.
 B) Yunanistan, savaş tazminatı olarak Karaağaç'ı Türkiye'ye verecektir.
 C) Doğu Trakya'daki Türklerle, Anadolu'daki Rumlar karşılıklı olarak değiştirilecektir.
 D) Boğazların her iki yakası askerden arındırılacaktır.
- 5) Kurtuluş Savaşı'nda Kuvayı Milliyenin;
- Halktan ihtiyaçlarını zorla temin etmeleri
  - Kuvayı Milliyenin düşman orduları karşısında başarısız olması
  - Disiplin ve düzenden uzak olmaları
  - Kuvayı Milliye liderlerinin başına buyruk hareket etmeleri.

Kuvayı Milliyenin bu olumsuzlukları sonrasında aşağıdaki gelişmelerden hangisinin yaşanması beklenir.

- A) İstanbul Hükümeti'nin desteğinin alınmasını
 B) Bölgesel kurtuluş çabalarının güçlendirilmesini
 C) Düzenli ordunun kurulmasını
 D) İtilaf devletleriyle olan anlaşmazlıkların bitirilmesini

6) Aşağıda Sevr Anlaşması ve Lozan Anlaşması'nın bazı kararları tablo olarak karşılaştırılmıştır.

	Sevr	Lozan
Kapitülasyonlar	Tüm devletler faydalanacaktır.	Tamamen kaldırılmıştır.
Boğazlar	Geçişlerin kontrolü içinde Türklerin olmadığı Boğazlar Komisyonuna bırakılmıştır.	Geçişlerin kontrolü başkanı Türk olan Boğazlar Komisyonuna bırakılmıştır.
Azınlıklar	Geniş haklar verilerek ayrıcalık tanınmıştır.	Türk vatandaşı kabul edilmişlerdir.

Tablodaki verilen bilgilerden hareketle Lozan Antlaşması'nın sağladığı kazanımlarla ilgili aşağıdaki-lerden hangisine ulaşamaz?

- A) Ekonomik gelişmemizi engelleyen sınırlandırmalar kaldırılmıştır.
 B) Tam bağımsızlığımızı sağlamaya dönük kararlar alınmıştır.
 C) Egemenlik haklarımızı engelleyen sınırlandırmaların tamamı kaldırılmıştır.
 D) Milli birlik ve beraberliğimizi sağlamaya yönelik hükümler vardır.
- 7) **I. İnönü Savaşı sonrası yaşanan gelişmelere bakıldığında aşağıda verilen gelişmelerden hangisinin ulusal bir nitelik taşıdığı söylenebilir?**
- A) Afgan Dostluk Antlaşması
 B) Londra Konferansı
 C) Moskova Antlaşması
 D) İstiklal Marşı'nın Kabulü
- 8) Fransa, Sakarya Savaşı'nın ardından TBMM ile anlaşma yoluna giderken, İngiltere Anadolu'daki milli direniş hareketini ve TBMM'yi tanımayarak Yunanistan'a destek vermeye devam etmiştir.
- Yukarıda verilen bilgilere göre aşağıda yapılan yorumlardan hangisinin yanlış bir yorum olduğu söylenebilir.**
- A) İtilaf devletleri arasında görüş ayrılığı olduğu
 B) Fransa'nın TBMM'yi tanıdığı
 C) Askeri başarıların siyasi sonuçları olduğu
 D) TBMM üzerindeki dış baskının arttığı

9) Kurtuluş Savaşı boyunca TBMM'nin en fazla savaş yaptığı devlet Yunanistan'dır. Savaştan sonra ise TBMM'nin hem Mudanya Ateşkes Antlaşmasında hem de Lozan Görüşmelerinde İngiltere, Fransa ve İtalya ile diplomatik mücadele içerisinde bulunması;

- I. Yunanistan'ın, İtilaf Devletleri tarafından kullanıldığı
- II. İtilaf Devletleri'nin Anadolu üzerinde hâlâ emellerinin olduğu
- III. Devletlerarası eşitlik prensibine uygun hareket edildiği

Yargılarından hangileriyle ilgilidir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) I, II, ve III

10) Doğu Cephesi'nde 15. Kolordu tarafından Ermenilere karşı kazanılan askerî zafer sonucunda Ermenilerle Gümrü Antlaşması yapıldı. Bu zafer ile halkın TBMM'ye duyduğu güven arttı. Ermenistan TBMM'nin varlığını tanıdı ve Sevr Antlaşması'nın geçersiz olduğunu kabul etti.

Yukarıda verilen bilgilere göre Doğu Cephesi'nde kazanılan zaferin sonuçları ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Askeri başarılar beraberinde siyasi başarıları getirmiştir
- B) Bu başarı Batı Cephesinin kazanılmasında etkili olmuştur?
- C) Türk halkının TBMM'ye güveni artmıştır.
- D) Ermeniler Anadolu üzerindeki düşüncelerinden vazgeçmiştir

11) “Kirli ayaklarınızı bastığınız şu toprakların her zerresinde bir damla Türk kanı karışıktır. Din, ırz, namus, hürriyet için ölüme atılmak, bizim için ağustos sıcağında soğuk su içmekten daha tatlıdır. Bir an evvel topraklarımızdan savuşup gidiniz. Yoksa kıyarız canınıza.” (Şahin Bey)

Şahin Bey'in Fransız kuvvetlerine hitaben yazdığı mektuba bakılarak yapılan yorumlardan hangisinin doğru olduğu söylenemez.

- A) İşgallerin kabul edilmeyeceği
- B) Türk halkının kutsal değerleri için ölmeye hazır olduğu
- C) Bir an önce diplomatik yollara başvurulması gerektiği
- D) Vatanın her koşulda savunulacağı

3

Ünite Değerlendirmesi

1) Sanat Ve Edebiyat Eserlerinde Millî Mücadele

Edebiyat	Resim
<ul style="list-style-type: none"> • <i>Vurun Kahpeye</i> (Halide Edip Adivar) • <i>Ateşten Gömlek</i> (Halide Edip Adivar) • <i>Yaban</i> (Yakup Kadri Karaosmanoğlu) • <i>Dikmen Yıldızı</i> (Aka Gündüz) • <i>Üç İstanbul</i> (Mithat Cemal Kuntay) • <i>Sahnenin Dışındakiler</i> (Ahmet Hamdi Tanpınar) • <i>Kalpklılar</i> (Samim Kocagöz) • <i>Doludizgin</i> (Samim Kocagöz) • <i>Yorgun Savaşçı</i> (Kemal Tahir) • <i>Küçük Ağa</i> (Tarık Buğra) • <i>Despot</i> (Reşat Enis) • <i>Esir Şehrin İnsanları</i> (Kemal Tahir) 	<ul style="list-style-type: none"> • Halil Dikmen (<i>İstiklal Savaşı'nda Mermi Taşıyan Kadınlar</i>) • Ali Cemal (<i>Biraz Su/Yaralı Düşman Askerine Yardım Eden Türk Askeri</i>) • Hikmet Onat (<i>Siperde Mektup Okuyan Askerler</i>) • İbrahim Çallı (<i>Türk Topçuları</i>)

Yukarıdaki tablodan çıkarılabilecek en kapsamlı yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- Millî Mücadele birçok yazarın ve sanatçının eserlerine konu olmuştur.
- Millî mücadele en güzel kitaplarla anlatılır.
- Sanat ve edebiyat ürünleri Millî Mücadele'ye katkı sağlamamıştır.
- Millî Mücadele sadece o dönemin eserlerinde işlenir.

2)

Tekalifi Milliye Emirlerini anlatan yukarıdaki görsel ve Tekalifi Milliye Emirleri düşünüldüğünde aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- Türk halkı kadın, erkek, çoluk çocuk demeden milli mücadeleye destek vermişlerdir.
- Ordunun yiyecek ve giyecek ihtiyacı halk tarafından temin edilmiştir.
- Halk milli mücadelede önlemleri üstlenmiştir.
- Ordunun sadece silah ve cephane ihtiyacı karşılanmıştır.

- 3) Sevr Antlaşmasında Doğu Anadolu'da büyük bir Ermeni Devleti kurulması kararlaştırıldı. Ancak Ermeniler Doğu Cephesinde yenilip, TBMM ile Gümrü Antlaşmasını imzalayarak Doğu Anadolu'daki toprak taleplerinden vazgeçmişlerdir.

Bu durum aşağıdakilerden hangisinin göstergesidir?

- A) TBMM'nin otoritesi zayıflamıştır.
B) Ermeniler Sevr Antlaşmasının geçersiz olduğunu kabul etmiştir.
C) İtilaf Devletleri Ermenilerle olan ilişkilerini kesmişlerdir.
D) Kurtuluş Savaşı sona ermiştir.
- 4) Kütahya-Eskişehir Savaşlarında alınan yenilgiden sonra bazı milletvekilleri sorumluluğun Mustafa Kemal'e ait olduğunu belirterek onun ordunun başına geçmesini teklif ettiler. Mustafa Kemal, ordunun başına geçebileceğini ancak ordunun maddi ve manevi gücünü en kısa zamanda yükseltmek için Meclisin sahip olduğu bütün yetkilerin üç aylığına kendisine verilmesini istedi. TBMM 1921 yılında çıkardığı bir kanunla bütün yetkileri ve başkomutanlığı 3 ay süreyle Mustafa Kemal'e devretmiştir. Böylece Mustafa Kemal geniş yetkilerle donatılmıştır.

TBMM demokratik olmayan bu yöntem ile aşağıdakilerden hangisini amaçlamış olamaz?

- A) Çabuk ve hızlı karar almasını kolaylaştırmak
B) Çıkan kanunların hızlıca uygulanmasını sağlamak
C) Mustafa Kemal'i ön plana çıkararak tüm dünyaya tanıtmak
D) Ordunun eksiklerini bir an önce gidermek
- 5) Lozan Barış görüşmelerinde Türkiye ile İngiltere arasında Musul sorunu yüzünden uzun süren tartışmalar yaşanmıştır. Antlaşmada Musul sorunun dokuz ay içinde iki ülke arasında görüşülüp karara bağlanması konusunda anlaşılmıştır.

Buna göre İngiltere'nin Musul'u almak istemesinin temel nedeninin aşağıdakilerden hangisi olduğu söylenebilir?

- A) Musul'un Jeopolitik konumu
B) Musul'un Petrol bölgesi olması
C) Musul halkının İngiltere'yi desteklemesi
D) Musul ile İngiltere arasında kültürel bağların olması

İngilizler Mondros Ateşkes Antlaşması'nın 7. maddesine dayanarak Antakya, Urfa, Maraş ve Antep gibi şehirleri işgal ettiler. Bu arada Fransızlar da Mersin ve Adana civarını işgal ettiler. Paris Barış Konferansında alınan paylaşım kararları gereği İngilizler işgal ettikleri bölgeleri Fransızlara bıraktı. Böylece daha önce Mersin ve Adana çevresini işgal eden Fransızlar İngilizlerin bıraktıkları bölgelerde de işgale başladılar.

Bölgede yapılan işgallere karşı koyacak düzenli ordu bulunmadığı için halk Kuvayı milliye birliklerini oluşturmuştur. Bu birlikler bütün imkanlarını kullanarak buldukları bölgeleri Fransızlara ve Ermeni çetelerine karşı savunmuş Fransızların başarısız olmasını sağlamışlardır.

Verilen bilgiye göre Türk Halkı'nın yapılan işgaller karşısında;

- I. Vatan sevgisi
- II. Bağımsızlık
- III. Fedakârlık

gibi duygulardan hangisi veya hangileriyle hareket ettiği söylenebilir?

- A) I ve II   B) II ve III   C) Yalnız I   D) I, II ve III

- 7) "Bütün dünya tarihinde, sizin ..... Muharebelerinde üzerinize yüklendiğiniz görev kadar ağır bir görev yüklenmiş komutanlar pek azdır. Siz orada yalnız düşmanı değil, milletin makûs (kötü) talihini de yendiniz. İstila altındaki talihsiz topraklarımızla birlikte bütün vatan, bugün en ücra köşelerine kadar zaferinizi kutluyor. Düşmanın istila hırsı, azminizin ve vatanseverliğinizin yalçın kayalarına çarparak paramparça oldu."

Mustafa Kemal'in telgrafında sözünü ettiği ve metinde yeri boş bırakılan savaş aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A) Sakarya Meydan Savaşı
- B) II. İnönü Savaşı
- C) I. İnönü Savaşı
- D) Kütahya – Eskişehir Savaşları

8) Aşağıda verilen gelişmelerden hangisi Kurtuluş Savaşı'ndaki cephelerde verilen mücadelelerin birbirinden bağımsız olmadığını kanıtlar niteliktedir?

- A) Doğu cephesinin kazanılmasının ardından Gümrü Antlaşması'nın imzalanması
- B) Sakarya Savaşının kazanılmasının ardından Ankara Antlaşması'nın imzalanması
- C) Sakarya Savaşının ardından M. Kemal'e Gazilik unvanı ve Mareşallik rütbesinin verilmesi
- D) I. İnönü Savaşı sonrası İstiklal Marşı'nın kabul edilmesi

9) Sovyet Rusya ile imzalanan Moskova Antlaşması'ndaki maddelerden birisi;
"Bir devletin tanımadığı devletler arası anlaşmayı diğeri de tanımayacaktır."

Bu madde ile TBMM'nin aşağıdaki kazanımlardan hangisini elde ettiği söylenebilir?

- A) Sovyet Rusya gizli antlaşmaları açıklamıştır.
- B) Sovyet Rusya kapitülasyonlardan vazgeçmiştir.
- C) Sovyet Rusya Türkiye'ye yardım gönderme kararı almıştır.
- D) Sovyet Rusya Sevr'in geçersiz olduğunu kabul etmiştir.

10) Lozan Barış Görüşmeleri 'ne TBMM Hükümeti'ni temsilen askerlik mesleğinden ayrılarak Dış İşleri Bakanlığı'na getirilen İsmet Paşa başkanlığında bir heyetin gitmesi kararlaştırılmıştır. **İsmet Paşa'nın Lozan Görüşmelerine katılmasında aşağıdaki olaylardan hangisinin belirleyici olduğu söylenebilir?**

- A) TBMM açıldıktan sonra Millî Mücadele'ye katılması
- B) Birinci ve İkinci İnönü Zaferlerini kazanması
- C) Mustafa Kemal'in yakın silah arkadaşlarından biri olması
- D) Mudanya Ateşkes Anlaşması'nın imzalanmasında başarılı olması

11) Başkomutanlık Meydan Muharebesi başarıya ulaştıktan sonra Mustafa Kemal Atatürk zaferle ilgili aşağıdaki sözü söylemiştir. "Her safhasıyla düşünülmüş, hazırlanmış, idare edilmiş ve zaferle sonuçlandırılmış olan bu harekât; Türk ordusunun, Türk subay ve komuta heyetinin yüksek kudret ve kahramanlığını tarihe bir kere daha yazdıran muazzam bir eserdir.

Bu eser, Türk milletinin hürriyet ve istiklal düşüncesinin ölümsüz bir abidesidir. Bu eseri yaratan bir milletin evladı, bir ordunun başkomutanı olduğum için bahtiyarlığım sonsuzdur."

Verilen bilgiye göre Başkomutanlık Meydan Muharebesi ile ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabılır?

- A) Mustafa Kemal'in başkomutan unvanı ile çıktığı ilk savaştır.
- B) Kurtuluş Savaşı'nın askeri safhasının başlamasına neden olmuştur.
- C) Bağımsızlık yolunda önemli adımların atılması sağlanmıştır.
- D) Güney Cephesi'ndeki mücadelenin sona ermesine olanak sağlamıştır.

12) Düzenli ordunun görev yaptığı şehirler arasında aşağıdakilerden hangisi vardır?

- A) Urfa
- B) Antep
- C) Maraş
- D) Eskişehir

LGS

ÇIKMIŞ SORULAR

1) LGS 2020

Aşağıda Urfa direnişine öncülük eden “Onikiler”'in Fransız işgal komutanına gönderdiği notadan bir bölüm yer almaktadır:

“Biz Urfa Sancağı halkı barışsever insanlarız. Bin yıldan beri bu topraklarda hür olarak yaşıyoruz. Topraklarımıza göz dikenleri hep pişman etmişizdir. Şimdiye dek sizin buraya belli süre için geldiğinizi sanıyorduk. Fakat bayraklarımızı indirmezseniz, sizin Urfa'yı işgal niyetinde olduğunuzu gösteriyor. Bu kötü niyetinizi gördük ve biz Urfalılar, sizi bu topraklardan atmak için bütün gücümüzle çalışmaya yemin ettik. Bizi on kişi sanıyorsunuz. Oysaki bu rakam gerçek sayımızın yanında çok küçük kalır. Zira Urfalılar sizleri buradan çıkarmaya yediden yetmişe kadar yemin etmişlerdir.

Buna göre Urfa halkı için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Milli egemenliği benimsemişlerdir.
- B) Anadolu'daki ilk silahlı direnişi başlatmışlardır.
- C) İstanbul Hükümeti ile birlikte hareket etmişlerdir.
- D) Bölgelerini düşman işgalinden kurtarmaya kararlıdırlar.

2) LGS 2020

Yurdun her tarafından iki yüz elli kadar öğretmenin katıldığı Maarif Kongresi hakkında Mustafa Kemal: “Cephede Ordu Yunanlarla mücadele ederken Ankara'da muallimler ordusu cehalete karşı müdafaa programı hazırlıyor. Harp ve maarif cephelerinin ikisinde de faaliyetler var. Milli ordu vatandan düşmanı, muallim ordusu da cehalet ve zulmeti kovacak, iki hizmetin aynı zamanda gerçekleşmesi ulvi bir tesadüftür...” ifadelerini kullanmıştır.

Buna göre Maarif Kongresi hakkında,

- I. Cephede kazanılan başarılar eğitimden daha önemli görülmüştür.
- II. Kurtuluş Savaşı devam ederken toplanmıştır.
- III. Temsiliyet açısından ulusal nitelik taşımaktadır.
- IV. Ülkedeki eğitim kurumları Millî Eğitim Bakanlığına bağlanmıştır.

Çıkarımlarından hangileri yapılabilir?

- A) I ve II
- B) I ve IV
- C) II ve III
- D) III ve IV

3) LGS 2020

Aşağıda TBMM ile Sovyetler Birliği arasında imzalanan Moskova Antlaşması'nın bazı maddeleri verilmektedir.

- Taraflar herhangi birine zorla kabul ettirilmek istenen bir anlaşmayı tanımayacaktır.
- Kars Ardahan ve Artvin Türkiye'ye; Batum Gürcistan'a bırakılacaktır.
- Boğazlar meselesi Karadeniz'e kıyısı olan devletler ile yapılacak bir konferansta görüşülecektir.
- Kapitülasyonlar her iki ülkenin gelişmesini olumsuz etkilediğinden kaldırılacaktır.

Buna göre Moskova Antlaşması'nın sonuçları hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) TBMM'nin uluslararası alandaki ilk siyasi zaferidir.
- B) Millî Mücadele'nin Doğu Cephesi başarı ile kapanmıştır.
- C) Sovyetler Birliği, Sevr Antlaşması'nın geçersizliğini kabul etmiştir.
- D) Boğazlar konusu Avrupalı devletlerin görüşleri çerçevesinde çözümlenmiştir.

4) LGS 2019

Mustafa Kemal Paşa Sakarya Meydan Savaşını şu sözlerle özetlemiştir;

“Düşman ordumuzu sol kanattan çevirerek çabuk ve yok edici bir sonuç almak istiyordu. Düşmanı savaşıma zorlayarak savaşı cephe savaşı şekline soktuk. Ondan sonra Yunanlar merkezimizi yarmak istedi ancak başarılı olamayıp savunma yapmak zorunda kaldı. Taarruzlarımızla buna da engel olduk ve böylece Sakarya Meydan Savaşı ordumuz tarafından kazanıldı...”

Mustafa Kemal'in bu sözlerine göre Sakarya Meydan Savaşı'nın kazanılmasında aşağıdakilerden hangisi etkili olmuştur?

- A) Türk ordusunun silah bakımından sayıca üstün olması
- B) Savaş meydanında askerî harekât ve stratejilerin başarıyla uygulanması
- C) Yunan ordusunun sürekli savunma savaşını tercih etmesi
- D) Savaşın çok geniş ve engebeli bir alanda yapılması

5) LGS 2020

Kazım Karabekir Paşa, Millî Mücadele Döneminde Doğu Cephesi komutanı olarak görev yaptı. Ermenileri yenilgiye uğratarak doğu illerini işgalden kurtardı. Doğu Anadolu'da ailesini kaybeden binlerce çocuğa babalık yaptı. Onlar için yurtlar ve okullar açtı. Onların her birini meslek sahibi yaparak sefaletten kurtardı. Bundan dolayı kendisine “Yetimlerin Babası” unvanı verildi.

Buna göre Kazım Karabekir Paşa'nın aşağıdaki alanlardan hangileriyle ilgili çalışmalar yaptığı söylenebilir?

- A) Siyasi – Askeri
- B) Hukuki – Siyasi
- C) Sosyal – Hukuki
- D) Askeri- Sosyal

CEVAP ANAHTARLARI

Etkinlik 1

Aşağıdaki cümlelerin başına doğru ise (D), yanlış ise (Y) yazınız.

- (D) TBMM'yi tanıyan ilk devlet Ermenistan'dır.
- (Y) Kurtuluş savaşında Doğu Cephesinde Ruslarla mücadele ettik
- (Y) Doğu Cephesinde Erzurum'daki Kuvayı Milli'yenin başında Kazım Karabekir vardı.
- (D) Gümrü Antlaşması ile Meclisin saygınlığı artmıştır.
- (D) Gümrü Antlaşması ile Ermenistan Sevr'in geçersiz olduğunu kabul etmiştir.

Etkinlik 2

Aşağıdaki cümlelerin başına doğru ise (D), yanlış ise (Y) yazınız.

- (D) Kurtuluş Savaşında Güney cephesinde Fransız ve Ermenilerle mücadele ettik.
- (Y) TBMM'nin kurduğu düzenli ordu ikinci siyasi başarısını Güney cephesinde elde etmiştir
- (Y) Urfa'da Şahin Bey'in mücadeleyi başlatmasından dolayı bu şehre "ŞANLI" unvanı verildi.
- (D) Güney cephesi Ankara Antlaşması ile kapanmıştır.
- (D) Antep, Urfa ve Maraş'a TBMM tarafından unvan verilmesinin sebebi halkın gösterdiği direniş ve fedakarlıktır.

Etkinlik 3

Aşağıda verilen olaylarla açıklamaları eşleştiriniz.

Açıklama	Olay
A. Şanlı unvanı alan şehrimiz	(C) Kazım Karabekir
B. Maraş'taki mücadelenin sembolü olan kişi	(G) Ali Saip Bey
C. Doğu Cephesindeki komutanımız	(F) 15. Kolordu
D. Güney Cephesinde mücadele eden gücümüz	(E) Sevr
A. Ermenilerin tanımayacaklarını kabul ettikleri antlaşma	(B) Sütçü İmam
F. Doğu Cephesinde mücadele eden gücümüz	(A) Urfa
G. Urfa'daki mücadelenin sembolü olan kişi	(D) Kuvayı Milliye

Etkinlik 4

Verilen kelimeleri uygun olan boşluklara yerleştiriniz.

- A) 15. Kolordu Doğu cephesinde **Ermeniler** ile mücadele etmiştir.
 B) Antep'teki mücadelenin sembolü olan kişi **Şahin Bey**'dir.
 C) Antep şehrine TBMM tarafından **Gazi** unvanı verilmiştir.
 D) Doğu Cephesinde Ermeniler ile **Gümrü** Antlaşması'nı imzaladık.
 E) Fransa ile yaptığımız **Ankara** Antlaşması ile Güney Cephesi kapanmıştır.

Etkinlik 5

Açıklama	Doğru	Yanlış
1. Londra Konferansı ile İtilaf Devletleri TBMM'yi resmen tanımış oldular.	D	
2. Tekalif-i Milliye TBMM'nin ihtiyaçlarını karşılamak için hazırlanmıştır.		Y
3. Sakarya savaşından sonra M. Kemal'e Gazilik ve Mareşallik unvanı verilmiştir.	D	
4. Misak-ı Milliye tanıyan ilk Avrupalı devlet Rusya'dır.	D	
5. M. Kemal'in ilk askeri başarısı Sakarya Zaferi'dir.		Y
6. İtilaf Devletleri TBMM ile İstanbul Hükümeti arasında görüş ayrılıkları çıkarmak ve Sevr'i kabul ettirmek için ikisini de Londra Konferansına çağırmışlardır.	D	
7. Kurtuluş Savaşı sanat ve Edebiyat eserlerine ilham kaynağı olmuştur.	D	
8. Halkın Tekalif-i Milliye emirlerine uyması milli birlik ve beraberliğimizi gösterir.	D	
9. M. Kemal'in Topyekün Savaş Taktiği I. İnönü savaşının kazanılmasında etkili olmuştur.		Y
10. Mudanya Ateşkes anlaşmasında, İstanbul'un TBMM'ye verilmesi Osmanlı'nın hukuken yok sayıldığını gösterir.	D	

Etkinlik 6

Verilen kelimeleri uygun olan boşluklara yerleştiriniz.

- İsmet Bey, **I. İnönü** Savaşı'nda elde ettiği başarı sonrasında generalliğe terfi etmiştir.
- Sovyetler Birliği** Moskova Antlaşması ile Misakımilli'yi tanımıştır.
- Mudanya** Ateşkes Antlaşması ile İstanbul'un yönetimi TBMM'ye bırakılmıştır.
- Sakarya** Savaşı ile II. Viyana Kuşatmasından beri devam eden geri çekilme durdurulmuştur.
- Ankara Antlaşması TBMM ve **Fransa** arasında imzalanmıştır.
- Batı cephesinde kaybettiğimiz ilk ve tek savaş **Kütahya – Eskişehir** Savaşı'dır.
- TBMM Londra Konferansı'nda **Misakı Milli** 'yi dünya kamuoyuna duyurma imkânı bulmuştur.
- TBMM'yi tanıyan ilk Müslüman devlet **Afganistan** 'dır.
- Mustafa Kemal Paşa ordunu ihtiyaçlarını karşılamak için **Tekalif-i Milliye** emirlerini yayımlamıştır.
- M. Kemal, savaşa rağmen **Maarif** Kongresine katılarak eğitime çok fazla önem verdiğini göstermiştir.

Testler

Ünite Değerlendirmesi 1	Ünite Değerlendirmesi 2	Ünite Değerlendirmesi 3	Lgs Çıkmış Sorular
1- C	1- B	1- A	1- D
2- C	2- C	2- D	2- C
3- A	3- B	3- B	3- C
4- A	4- A	4- A	4- B
5- D	5- C	5- B	5- D
6- A	6- C	6- D	
7- D	7- D	7- B	
8- D	8- A	8- B	
9- A	9- C	9- D	
10- B	10- B	10- D	
11- B	11- C	11- C	
		11- D	

Düşlerinize Yaklaştıran Köprüler kuruyoruz.

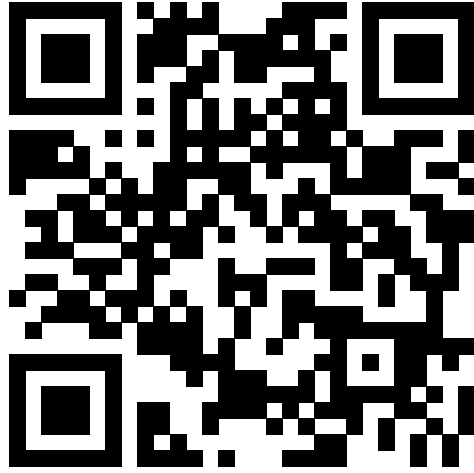
KÖPRÜ

Projesi

Kurslarda Öğretimin Planlanması ve Rehberlikte Üstünleşme

8. Sınıf

**Öğrencilerimiz İçin Youtube'de Derslerimiz
DEVAM EDİYOR**

Köprü Projesi Youtube Kanalı İçin Kodu Tarat

sivasmem

